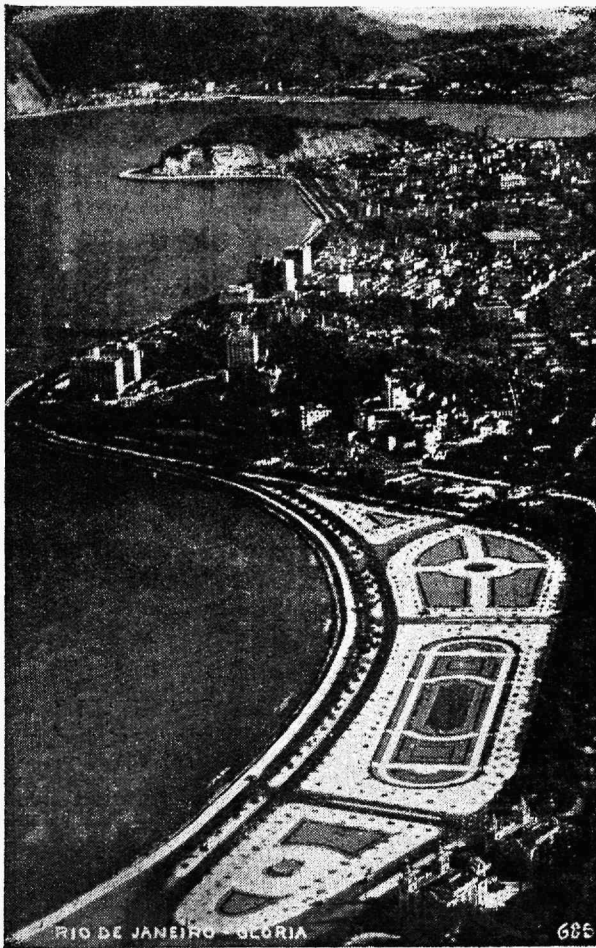

MEIE KODU

Lõuna-Ameerika Eesti ajakiri

RIO DE JANEIRO

Nº. 6

1935

Rätsepaári

Pozerski & Küttmann

Töötab kõige uuemate moodide järele — kiirelt ja korralikult

Largo do Paysandú, 26-A

—São Paulo—

Rua Visc. Rio Branco, 130

Vannutatud tõlk

Miguel Ocougne

*Tõlgib peale teiste
keele ka eestikeelt.*

Rua 15 de Novembro, 32. - sobrado
São Paulo

OPTIKA

FOTO MODERNA

Prillid, pince-ned igasuguses valikus,
päevapildi ja kino aparaadid, filmid,
plaadid, paberid jne.

Ilmutused, koopiad ja suurendused
omas laboratooriumis

Largo do Ouvidor, 7
Telef. 2-7289 SÃO PAULO

UUDIS!

AURUSAUN NAISTELE, HINNAALANDUS EESTLASTELE

Nüüd peale põhjalikku remonti, on meie saun avatud järgmiselt:

Vannid: igapäev kella 7-st - 22-ni

Aurusaun NAISTELE: iga neljapä. kella 11-st - 22-ni

meestele iga reede ja laupäev kella 11-st

— 22-ni ja pühapäeval kella 8-st - 16-ni —

Hinnad: Vann á 2\$500 (üks tund)

Aurusaun: 2\$500 muulastele ja ainult 1\$500 eestlastele

Rua Tenente Penna, 29
BOM RETIRO

Lugupidamisega
PAUL WELTSON & VEND

Bonde ehk omnibus Casa Verde ja R. Italianos.

Toimetuse ja talituse:
Rua Conde de
Sarzedas, 170
☼

MEIE KODU

Caixa Postal, 3530
São Paulo 17c
BRASIL
☼

REVISTA ESTONIANA

LÕUNA - AMEERIKA EESTI AJAKIRI

Ilmub Brasiilias, São Paulo Eesti A. ja H. Selts „Uus Kodu” kirjastus-osakonna väljaandel
1 kord kuus

Nr. 6 (9)

Juuli

1935. a.

Oma maja.

Kirjutan alljärgnevaid ridu, et kutsuda kõiki S. Paulo ja ümbruskonna eestlasi järelemõtlemise ühe küsimuse üle, mis on meie väliseestlaste elu ja surma küsimus, ja otsima mõjuvat teed, kuidas ähvardavast hädahohust pääseda. See küsimus on meie eneste ja meie järeltuleva põlve rahvusliku hävinemise küsimus ja teede otsimine, kuidas sellest saatusest pääseda. Pööran kõikide nende poole, kelle meelel püsib meie kodumaa kallist mälestust, kui pühim ja ilusam osa meie hingest, mida igalpool enesega kaasas kanname, see on meie hinge pühakoda, sest seal on peitus meie lapsepõlve mälestused, seal on meie vana emakese pilt, kortsus näoga, väsinud pilk täis kurba armastust oma kaugel viibiva lapse pärast; seal on meie isamaa pilt, heinamaadest, põldudest ja metsadest ümbritsetud, millest nüüd oleme kaugel. Teie poole pööran ma, kellel pole veel katkenud südame sidemed oma rahvusega. Sest teie saate minust aru.

Meid on siin S. Paulos ja ümbruses, hea hulgate, kuid laiali mitmesuguste teiste rahvaste seas. Juba näeme, et paljud meie seast tarvitavad, eesti keelt rääkides, sekka ohtralt võeraid sõnu, olgugi, et nad vast ainult 8 kuni 9 aastat võersil on ja pealegi seda võerast keelt suurte vigadega räägivad. Paljudes eesti perekondades tarvitavad lapsed rohkem siinset keelt, isekeskis pea alati, ja vastavad vanemate eestikeelse küsimuse peale siinses keeles.

Meie tahame olla igapidi loiaalsed ja korralikud oma uue kodumaa vastu, kuid me ei taha selle juures mitte kaotada oma eesti meelt ja keelt, kõike seda, mis on meie rahvusel head, ilusat ja elupõlist.

Ma kutsun igaüht peatama, et tõsisemalt järele mõtelda esitatud küsimuse üle. Ei pea mitte sundima, et oleme lasknud tuuled meid laiali puhuda, kuni meie üksteist ei leia, et oleme tähelepanematalt ujunud pärivett, kuni oleme eksinud ulgumerele ja kadunud rahvaste rägastiku. Peame enne kui me rahvustunne on lõpulikult nüriks jäänud ja me oma järeltuleva põlvega oleme kaotanud igasugused rahvussidemed: kuni me ei ole enam eestlased, kui ei tunne endid ise, ega tunnista meid omaks ka ükski teine rahvas.

Aga ainuke tee siin oma rahvuse alleshoidmiseks on elava sideme sidumine oma rahvaga nii otsekoheste läbikäimise teel, kui ka oma rahva kirjandust ja ajakirjandust lugedes.

On hea soetada ja hoida perekondlisi sidemeid. Kuid veel parem on alalises kontaktis olla terve siinse perega, et ei saaks tekkida võerastust meie vahel, areneks ühistunne ja kokkuhoidmise püüd.

Kuid nagu iga perekond, nagu iga ettevõtte enese kindla ja püsiva tunneb olevat, kui ta on jõudnud enesele soetada oma maja, kus ta saab oma elu korraldada oma maitse, tarviduste ja sihtide kohaselt, nii ka meie siinne eesti pere saab asuda rahvuslikult püsivale pinnale, kui suudame omale ehitada oma maja, Eesti maja, mis oleks oma meile kõigile, kus saame vabalt ühineda teistega, igaüks oma huvide ja tarviduse järele, kus jätkuks ruumi igasugusele vaimlisele eluavaldusele. Seal võiksime oma pidusid pidada, kodustel perekonna õhtutel viibida, oma koosolekuid korraldada ja kõneõhtuid, seal oleks meie raamatukogu ja lugemislaua ajalehtede ja ajakirjade-

ga; seal oleks ruumi igasugustele osakondadele; seal võiks ka usuvalu avaldused omale õndsas paigas leida; seal peaks omale ruumi leidma ka, ja just eestkätt Eesti kool, et alles hoida Eestile tema võrsil kasvavat noortsugu.

Muidugi peaks maja väga hoolikalt koostatud plaani järele ehitama, et ta kõiki neid ülesandeid täita saaks, kuid selle juures ei oleks liig suur, millest meie jõud üle ei ulataks. Vististe oleks võimalik selle juures ehitada mõned toad välja üürimiseks, mis maja kulusid aitaks katta.

Kas ei käi sarnane ettevõtte meil aga üle jõu?

Kui jääb see üleskutse hüüdjaks hääleks kõrbes, kui ainult ehk sada inimest tunnevad oma Eesti maja ehitamise vajalikkust ja ainult see väike osa sinnest eesti perest peaks asjale käed külge panema, siis — ja, siis käiks see ettevõtte meil üle jõu ja me rahvuslik kadu juba teises põlves oleks peaaegu täielik.

Kui peaks aga suurem enamus, järele mõteldes, arusaamisele tulema, et oma Eesti maja ehitamine on kellekese pääsemine rahvuslikust kadumisest, ja kui meie kõik ühel meelel ja ühisel jõul asjale kallale asume, siis saame omale kindlasti mõne aasta jooksul oma Eesti maja, me rahvus kantsi võrsil.

Õigus, otstarbekohane maja tuleb palju maksma ja me ei saaks teda loomulikult

ehitada ilma võlata. Kuid kas on palju ehitatud Eestis seltsimaju, koolimaju ja muid ühissetevõtteid ilma võlata? Kas on Vane muine, Estonia, Endla ja teised suurteatrite hooned püstitatud ilma võlata? Kuid võlgadest saadi üle, sest nende ettevõtete kandjaks oli hulk vaimustatuid inimesi, kelle keskel oli salk kindlaid väsimatuid juhte. Olgugi, et kulus selleks aastaid.

Nii saame üle meiegi. Ei tohi ainult loiuks jääda. On ju ometi tulemus seda pingutust väärt.

„Uus Kodu” peakoosoleku poolt valitud komisjoni juure on koondunud rida tegelasi, kellel meie siinsete eestlaste rahvuse küsimus ja selle alleshoidmise võimaluste leidmine tõsiselt südame peal on. On astunud tõsiselt kaaluma võimalusi, mida võiksime kasutada, et oma maja ehitamise kallale asuda. Ei see ole kerge. Seda tõsisemalt peame aga asjast kinni haarama. Peame igakülgselt selgitama ettevõtte tehnilisi ja rahalisi võimalusi.

Kuid esimene ja suurem asi oleneb meist kõigest enestest: meie peame aru saama, et me järeltulevast põlvest ainult üksikud eestlaseks jäävad, kui meie ei mõista või ei suuda omale ehitada maja, kus saaksid areneda meie noored, eesti vaimus ja eesti keelt rääkides ning lugedes, kus rahuldatud saaksid meie kultuurilised tarbed ja püüded, ning meie rahvustunne ja armastus isamaa vastu leiaks alati uut värskendust ja elujõudu

J. K.

□□□□□□

São Paulo konsulaadi küsimus.

Meie lehe eelmises numbris kirjutas Linnuprii sellest halatsemisväärsest seisukorrast, millesse on sattunud mitmetuhandepealine kogu Eesti väljarändajaid Brasiiliasse. Läänud Jaani õhtu saime lahkunud Leedu konsuli kõnest teada, et meie senine konsul herra Finn B. Arnesen on saanud Eesti valitsuselt mingisuguse ametikõrgenduse — nähtavasti vastuseks oma lahkumispalve peale, mida ta aprillis Eesti välisministeeriumile saatis. Seni pole täiendav kiri selle ametikõrgenduse siisu ja ulatuse kohta veel päralt jõudnud, ning seega kõigume ikka veel teadmatuses riigikoõdakondsuse suhtes.

On vägagi võimalik, et Eesti Valitsusel ja Riigivanemal meie viletsast seisukorrast aimugi ei ole, kuna aga ajakirjanikkudega

rääkija ja Brasiilia eestlaste üle kõnepidaja aukonsul herra R. Ise vististe mingisugust õiget informatsiooni Välisministeeriumile oma siinse nõrga tegevuse ja eestlaste tõelise seisukorra üle passide asjus ei annud. Sest ei suuda ju uskuda, et olles õigelt selles küsimuses informeeritud, E. Valitsus mitu tuhat eestlast saatuse hooleks saaks jätta, olukorral, kus Eesti rahva juurekasv nii kasi on ja tervest rahvast üks viiendik väljaspool kodumaad elab. Pealegi ei taha me mitte võeraks jääda oma isamaale ega Eesti kodakondsust kaotada. Aga ometi on paljudel passid kadunud ja peaaegu kõigil teistel täiesti vananenud, sest suurem osa väljarändajaist asub siin juba umbes 8 kuni 10 aastat ja ei ole võimalik olnud kõige selle aja vältel omale

passi muretseda, seda pikendada ega oma makse õiendada, sest meil puudub São Paulos, Brasiilia eestlaste kontsentratsioon punktis, konsul ja viimasel ajal määratud konsulil pole selleks õigusi.

Oleme praegu ootaval seisukohal, kuni Välisministeeriumi täiendava kirjaga praeguse aukonsuli õigused selguvad.

Kuid ka tol korral, kui aukonsul kõik tarvilikud õigused saaks, oleks tal, ja niisama ka siinsetel eestlastel, suurte raskustega tegemist, kuna konsul eestikeelt ei tunne ja mitte kõik eestlased kuigi hästi siinset keelt ei mõista. Pealegi saab konsul ikkagi ainult siis kõiki ettetulevaid väga mitmekeelsed ja tihti vägagi keeruliasju rahuldavalt korraldada ja lahendada, kui ta Eesti olusid ja elu tunneks. Ei maksa ju unustada, et konsulil São Paulos tegemist ei ole mitte mõne kümnepealise eestlaste perega ehk juhuslise läbisõitjaga, kes ka konsulile visiiti teeb, nagu see mujal ilmas paljude Eesti konsulitega on, vaid koguga, mille arv São Paulos ja ligemas ümbruses praegusel ajal igatahes üle tuhande ulatab. Kindlat arvu ei saa siin praegu keegi teada, kuna paljud kaugeemale on liikunud, tööd ja teenistust otsides. Mitmesuguste kaalutluste järele pidi aga meid siin, mõned aastad tagasi, ligi 3.000 olema. See arv ületab ometi kodumaa mõne linna ja alevi elanikkude arvu ja annaks konsulil vististe mitte vähe tööd. Seda tähele pannes, peaks küll selge olema, et umbkeelne konsul üksinda rahuldavalt oma ülesandeid täita ei suudaks. On ta ju ikka pealegi palgata, aukonsul kellel omad ärid ajada. Et rahva tarvidusi täita ja Välisministeeriumiga ligidases sidemes seista, peaks aukonsulil São Paulos olema eestlane sekretär, muidugi sarnane, kes ei oleks ainult tuimähingeline ametnik, vaid kellel oma ülesande vastu oleks elavat huvi.

Kui aga nüüd passide uuendamine võiks algada ühes passimaksude õiendamisega, siis alles kerkib päevakorrale küsimuse raskuspunkt, mis võib nulliks muuta kõik meie lootused. Ja nimelt järgmisel viisil. Passi aastamaks oli siin kuulujärele 45 milreisi. Viimaste teadete järele olla see kindlaks

määratud 15 krooni peale, mis meie madala kursiga rahas 75 milreisi välja teeb. Palgad ja sissetulekud pole meil sugugi kooskõlas meie kursiga, pole vastavalt tõusnud meie raha kursi langusega. Selletõttu oleks lihtsa aastamaksu maksmine paljudel raske, iseäranis kui mõnel perekonnal veel lahus passid on. Kui aga nüüd passi uuendamine peaks sündima ainult siis, kui läinud aastate passi võlg tasutud, mida kergelt läbi kümne aastaga kuni 500 milreisi on kogunenud, siis on selge, et kaugelt suurem osa meist seda tasuda ei suudaks, sellega passist ilma jääksime ja nii siis Eesti kodakondsusest välja oleks tõugatud.

Kas tohiks see nii tulla? Mina ei pea seda kuidagi võimalikuks, sest meie ei taha ju Eesti kodakondsusest lahkuda, aga nii suurt raha kaugelt suurem enamus meist tasuda ei suuda.

Arvan, et lahendusviis oleks järgmine. Eesti Valitsus kustutagu võlgu olev passimaks kõigile Brasiilia eestlastele, kes ühe aasta jooksul oma passid ja maksud korraldavad sarnase määruse siin avalikult kuulutamise päevast arvates. Pean seda viimast tingimust õige tarvilikuks, sest muidu võivad loiumad meie seast passi õiendamisega venitama hakata, kuna harilikus elus siin Brasiilias mingisugust passi kellegil tarvis ei ole, ning siinsetel, passi ei olegi, nii siis passi uuendamine ainult puhtast isamaa armastusest sünnib.

Kui meie isamaa valitsus sarnasel viisil, meie seisukorra tõsidust hindaks ja appi tuleks, siis ei pruugiks mitte karta, et siinsed väljarändajad Eestile kaduma lähevad, sest koloonia rahvuslise ja kultuurilise arenemise eest muretseme ise, millest ka meie seltskondlise elu arenemine ja tihenemine küllalt selget tunnistust annab.

Muidu aga peaksid küll aegamööda paljud Brasiilia kodakondsusse astuma, kuna ei saa ju ometi jääda inimesed oma kasvavate perekondadega linnupriiks, ilma kodakondsuseta äratõugatuteks.

Kuid loodame ikkagi veel.

J. K.

Mõnda

Rio de Janeiro „UUS KODU”

osakonna pooleaasta tegevusest.

3. veebruaril s. a. peeti ära osakonna peakoosolek. Poola seltsiruum oli kohtamise kohaks. Juhatus sai ühelmeelset valitud.

Senni on ärapeetud mõningad koosviibimised ja kaks pidu. Eestlased suhtuvad seltsile heatahtlikult ja on lootust pidude ja koosviibimiste arvu suurenemist.

Juhatusel on kavatsus neid pidusid rohkem kultuurilmega korraldada sest ei tohi ju võrsil Eesti seltsi pidude tõmbejõuks ainult jalakeerutis olla. Kodumaa, ajalugu ja kirjandus saagu koosviibimiste peatumaks.

Et olla suuteline seda läbi viima, otsustas juhatus Välis-Eesti Uhingu kaudu vastavat materjali tellida.

Jüri Viinamägi nõustus laulukoori ellukutsumiseks abiks olla ja meile rõõmuks võisime näha, et Eesti seltsi liikmed suhtusid selle kavatsusele suure poolehoiuga.

On samme astunud ka raamatukogu muretsemiseks. Lehti on tellitud: „Päevaleht”, „Esmaspäev” ja „Meie Kodu”. Niipea kui majandusline külg paraneb, saavad ka teised lehed tellitud. Välis-Eesti almanakki müüakse üksik- numbritena.

Igatsus kodumaa järele sunnib eestlasi tihemale koostööle, mis jällegi kogu Välis-Eesti organisatsioonide tööd ainult hõlbustab ja kõvendab.

Rio de Janeiro „UUS KODU” juhatus.

Istuvad vasakult paremale: A. Ende - sekretär, J. Viinamägi ja G. Sander - esimees, Seisavad: H. Romberg, J. Krish, M. Ernits ja A. Lauk.

Koondugem ühisele tööle.

Juba peaksid kõik arusaamisele jõudnud olema, milline määratu suur tähtsus on ühisel jõul. Viimane aeg on, kus meie kõik ühiseks tervikuks koondumise, et suudaksime tõusta väärsele tasemele teiste rahvuste hulgas. Ainult ühisel jõul suudame enda elu ilu-

saks ja armsaks muuta. Üksikult aga kõduneme ja hääbume nukruses ja meele kibeduses. Unustagem need väiklased põhjused, mis meid senini ühinemast hoidnud. Tulgem kokku ning peame toredad matused kiusule ja jonnile. Tubli mehe meel, mis eestlasele

juba vanast ajast omane, ei peaks meil, ka võersil viibides, puuduma. Laskem end juhida leplikust meelest ja püüdest kokku hoida, siis on kindlustatud meile tulevane elurõõm ja meelehea alaliseks.

E. A. H. S. „Uus Kodu” Rio osakond võtab heal meelel kõiki kaasmaalasi oma liikmete peresse vastu. Soovides Rio osakonna

tegevusest osa võtta, ehk muud huvi tundes nimetud organisatsiooni vastu, palume lahkelt pöörduda Rua da Relação 49, Rio de Janeiro, see on osakonna juhatuse kogumise paigaks, samas elab ka juhatuse liige hr. M. Ernits, kes omalt poolt kõigile soovib lahkelt vastu tulla.

„Uus Kodu” Rio osakond.

□□□□□□

Jüri Viinamäe saabumine ja vastuvõtt Rio de Janeiros.

Igatsuse ja huviga ootasime seda õnnist päeva, millal võiksimme oma lugupeetud ja armastatud kaasmaalast tervitada Lõuna Amerikasse saabumisel. Usun, et hr. Sander laeva kontori ametnikud tõesti ära tüütas, r/l „Lipari” siia jõudmise kohta alaliselt järel pärides. Meie suureks rõõmuks teatakse et tähendatud aurik ühe päeva võrra varem kohale jõuab, kui alguses ootasime. Oleks juba ei tea kui kaugele vastu läinud, nii läbematad olid ootajad. Aga pole ju nalja asi merele vastu minna. Kuuldes, et herra Sander oli raadio-telegrammi tervitustega ära saatnud, rahunesid meeled, tundes, et oleme suutnud juba kuidagi oma headmeelt väljendada,

Viimaks ometi saabub see töötatud päev, millal tohime sadamasse minna, et võida suruda oma rinna vastu meile nii ütlemata kallist külalist. 6. juunil, ilusal varahommikul tossutab „Lipari” silda, kus „Uus Kodu” Rio osk. juhatuse liikmed ja osa eesti peret ootamas. Tööpäev, eks nii paljudki pidid sellest heast silmapilgust ilma jääma. Maandumissild asetakse kohale, ning varsti ongi meie seas see, keda ootasime, terve ja priske, täis rõõmsat naeratust. Tervitakse, kaisutakse, õrnemsugu avaldab oma headmeelt suurepärase rooside edasi andmisega. Rõõm ja vaimustus, vaevalt suudad pisaraid tagasi hoida. Uhkuse tunne asub rinda, sammudes läbi rahva hulga, linna tänavale, teades, et meie hulgas viibib mees, kes meie rahvale auks ja ehteks. Ikka kindlamaks muutub usk, et ka väike Eesti rahvas suu-

dab suuri mehi sünnitada ja suuri asju korraldada. Olles oma püha kohut täitnud, valguvad vastuvõtjad igaüks oma töö ja toimetuse juure, jättes hr. Viinamäe Prl. Uusõue ning Pr. Sanderi hoolde, kes teda on palunud enda juurde korterisse kogu külaskäigu kestvusel. Uue koduga tutvunemiseks ei jätkunud kuigi palju aega: kohvrid tulid tollilt ära tuua. Jumal tänatud, oli see toiming lihtne ja küre, olgugi, et oli palju kohvreid, täis raamatuid ja noote. Oleme vabad ja asume kodu teele, et võimaldada külalisele puhkust reisu väsimusest. Kuid sarnast auto sõitu pole mul varem ette tulnud, ka vist Prl. Uueõuel mitte, ega saa vist olema enam. Olles läbistanud avenida Rio Branco, sattub hr. Viinamägi laulu hoogu, vahetpidamata kuni Copacabanasse välja, lauldes armsaid ja ilusaid eesti laule. Inimesed kuulasid imestades. Muidugi on neile veel tänapäev suureks mõistatuseks, kust need ilusakõlalised laulud pärit olid. Loodame, et hr. Viinamägi neile tulevikus suudab selles asjus selgust tuua.

Imestan, millise lahkusega ja armastusega Prl. ja Pr. on hoolitsenud vastuvõtu eest. Missugune õnn ja rõõm nende nägudel—kuuldes neid omavahel kõnelevat: „Nüüd alles hakkab meil elu.” Ja tõesti, meie olime väljasuremas, nüüd saame jälle uut hoogu, algab uus elu, parem aeg.

Alles hilja õhtul raatsin lahkuda, olles kuulnud nii palju, palju ilusat eesti laulu.

R. B.

: : „Meie Kodu” postkasti number on nüüd: 3530 : :

Jüri Viinamäe „teretulemast” õhtu!

Loen „Meie Kodu” viimast numbrit: Jüri Viinamägi tuleb Brasiiliasse. Ah nii, see eesti laulumees, kellest juba varemalt palju kuulnud ja lugenud, tuleb meid siia külastama. Kui rõõmustav teade!

Laupäeva õhtu. Rohkesti eestlasi kogunenud Poola seltsi saali. Täna laulab herra Viinamägi - kuulen vestlustest. Mu kõrval istub noormees, küsib, et missugune see Jüri Viinamägi on. Näitan talle, laua juures istuvat ja ühe teisega vestlevat noortmeest.

Ah see! On ju päris eesti mehe tüüp, oli vastus.

muidu koos viibimistel ehk ülielav, istus Jüri Viinamäe kõnel tõsiselt ja nukralt. Ka mõni pisar läikis nii mõne silmis. Veeres palet mööda pühendud Eestile, valgudes võõrasse ilma tolmu.

„Vaguni ratastel on oma Heimat-Station!” „Pärit mitte kusagilt!” — „Surmal on sisu, siis ammugi elul!” — „Maises sihis olgu sinu elu tuumaks — Eesti!” — See kõik oli nagu haamri löögid veel mitte ära paranend haavale! Valus seda kõiki kuulda, aga-tõde on tihtiigi valus.

J. Viinamägi Rio eestlaste keskel.

Õhtu eeskavas oli ette nähtud Jüri Viinamäe esinemine viimasena. Peale tant-su ja võimlemise numbrite valgestub saal. Lavale ilmub Jüri Viinamägi. Rahulikult sammul ja naeratava näoga läbistas ta lava, jäädes lambi tulede ette seisma. Ei mingit uhkust ega kõrkust polnud terves ta olekus. Lihtsalt ja koduselt.

Oli tunda, et mitte ainult kunstnik, vaid Eesti mees seisab su ees ja kõneleb sulle kodust, igatsusest, truudusest ja kohustusist kodumaa vastu. Ei mingit paatost, vaid ainult vaba vestlus.

Ja ta vestluse vältel murdus nii mõnigi süda truudusest truudusele. Nii mõnigi, kes

Sulle ütlen ma selle kibeda tõe eest, missugune meid kõiki elustas ja ergutas uuele algusele Eesti jaoks: Aitäh, Jüri!

Nüüd laulan ka teile ühe laulu kostis vestluse lõpuks. Ja jällegi käteplagin täitis saali. Sama rahulikult asus Viinamägi laulmisele, nagu kogu tema etteaste viis on.

„Oh armas Eesti, kallis kodumaa,” täitis rohkem kuuljate südameid, kui saali.

Uhkelt ja võimsalt kõlasid laulusalmid, ja lauldud igatsus läbistas pealtkuulajate ridu.

Nii elada ja töötada Eestile on rõõmuks kõigile.

I. U.

Ilmavaadete ja vaadete tähtsus elus

(17 veebr, k. a. S. Paulos Eesti A. ja H. S. „Uus Kodus“ hr. Ed. Kalju loeng lühendatud kujul.)

Tegime lühikese ülevaate kreekas sündinud sügavamate mõtete algliikumise üle, mõnede isikutega endid tutvustades, kellele nimesed vaimlise elu edenemises ja arenemisloos euroopa rahvaste kultuuris elavad.

Õige vähe on nende ja teiste kangelaste vaimuleekide süsist meie ajani hoidunud, kunas suurem jagu on kõik kaduma läinud mitmesugustel põhjustel, nagu sõdade ja muude segaduste läbi. Eriti suureks kaotuseks osutus Aleksandria linna (Egiptuses) vanaaegse hariduse ja teaduse keskpaiga raamatukogu ära põletamine harimata türklaste poolt, suure rahvasterändamise aegadel. See linn oli alustatud Aleksander Suure poolt 332 a. e. kr., kes kuulsa Aristoteelse kasvandik oli ja, kui teadusi austaja valitseja, sinna palju teaduslisi esemeid kogus. Ka pole väikest osa mänginud mõnegi väärtuslikuma inimsoo mõttepärlid päris, ehk osalises kadumises pärastistel aegadel Rooma Vatikani inkvisitsiooni ajajärgul, kes temale vastumeelsed raamatud ära laskis korjata rahva käest, osalt hävitada. — Osalt hoiduvad need tänaseni Vatikani raamatukogudes, kuhu iga surelik kergesti juure ei pääse: Sarnaseid hävitamisi mäletame Galilei-Galileuse, Giordano Bruno, Kopernikuse ja teiste elust.

Nagu eelpool rääkisime, oli nende mõtete liikumise algus VI sajandil enne Kristust, samal ajal, kui Buddha usu looja Siddhard Hautama'gi filosoofilised ja kõlblised õpetused sündisid, milledest meie euroopa kultuur vähe tunneb, ja peaaegu midagi pole säält enesele omandanud, — veel vähem Sanskriti rahva kõrgest vaimlisest kultuurist, kellede suur keelgi sellel ajal tarvitamiselt ära kadumas oli.

Kui veel sellele juure lisame viimaste aegade väljakaevamistel esile toodud andmeid V. Aasias elanud rahva Sumerlaste kohta, kellele elukoht just sääl on olnud, kus Mooses Aadamat, õunaja maia Eeva paradiisi kirjeldab, et see rahvas väga kõrge kultuuriga on olnud, ja terve see kultuur juba 1500 a. enne Kristust täiesti kaduma on läinud, — siis jõuame ehk otsusele, kui puudulikkude ja ekslikkude teadmistega peame ilmas läbi ajama. Ehk jõuame koguni sarnasele otsusele,

et see taevani tõstetud ja ülistatud meie euroopa kultuur, polegi nii väga kõrge, ei oma teaduste, ega kogu tsivilisatsiooni poolest, vaid on veel alles ajajärgus, kus pimeduses kobatakse ja kolatakse. Tehakse ainult suuri sõnu inimarmastusest ja muudest voorustest, — kuid nende aadete tagajärjed tegelikult elupeeglis ajavad ka surnule naeru peale!

Vaadake vaimus ligemalt neid paberivirnu, mida Rahvaste Liidus on aastate jooksul täis trükitud, neid kuulsaid Locarno ja Versailles lepinguid ning rohkearvulisi pakte, siis hakkab hale sellest aja ja energia raiskamisest, mille ainuke tulemus töötab olla see, et maailm saab ükskord omale uue kalendri 13 kuuga. Natuke vähe võitu!!

Inimesed armastavad rääkida nende asjade üle, mida ostetakse, müüakse ja nähtakse, — kuid kui kord nii kaugele jõuame, et nendele asjadele, mida mitte ei osteta, müüda ega ka nähta rohkem tähtsust oskame anda, — siis ehk muutuks nii mõnigi paha, ja läheneksime aegadele, kus sõna ja tegu üks ja sama asi oleks!

* * *

Ilmavaated, kui sarnased, pole millaski rahva hulkade omandus olnud, vaid ainult üksikute isikute oma. Ka on nende omandamisest inimesi sihilikult tagasi hoitud koolide läbi, kus kasvatati „automaate“ sellekohaste sihilikult kokku seatud õppekavade järele. Kirjandus, kui suurem faktor inimhingede valgustamiseks, oli aastasadasi valitsusorganide kontrolli all, mille tõttu ilmale võisid sündida ainult need ideed-värdjad, mis kuidagi ei pidanud kahjulikud olema troonidele, kus ainuke tarkus istus ja Jumala armust omi alamaid valitses. Ainuke ilmavaade oli usk mida õpetati, et sellega inimesi kõlblisteks kodanikkeks kasvatada. Kõik ristiusulised olid need õiged jumala lapsed, — teised aga — paganad. Astudes lähemale sellele sõnale „ristiusk“ — leiame, et see jaguneb paljudesse laagritesse, kus iga usu lahknast ainuõigeks Jumalasõna kuulutajaks pidas, teiste päale üleõla vaadates, millega lõpmata hulgad üksteise sallimatuse kihviti, inimhingedesse kallati, ja praegugi kallatakse.

Rahva mass on tänaseni selles segaduses, ja ainult vähesed mõistavad seda tõeasja endale selgeks teha, et religioon on kõikidele üks, ja et sellel kirjul uskude nimestikul pole vähemadki tähtsust, ei maapäälse elu paremuste, ega ka taevase hingeõnnistuse suhtes! On ju ometi ristiusu algaallikaks ja õperaamatuks üks ja sama kõikidele, nimega „piibel”. Siin peatume ühe silmapilgu, usuliste ilmavaadete aluskivi juures. Piibel, kui algraamat meie usuliste ilmavaadete loomisele, on oma nime saanud kirikuisa Johan Chrysostomuse (nimetatud kiriku ajaloo ka Johan Kuldsuuks) läbi 400 a. pärast kristust. Sõna ise on tulnud kreeka keelsest sõnast „biblia”, mis tähendab papyrus-pilliroo kestasid, kirjutatud paberit, ja üldülse raamatut. Seisab koos vanast ja uuest testamendist. Esimene on juudalaste usu raamat, mida nende preestrid ja prohvetid hebreakeeles kirjutasid, teine on Kristlaste usuraamat, mida Jeesuse õpilased ja apostel Paulus kreeka keeles kirja pannud.

Piibel on umbes 1500 aastad käsikirjades laialilastud, mille tõttu tema sisus ajajooksul väga palju võltsimisi ja teisendid on sündinud, mida uuemaaja protestandi usu teoloogid (usuteadlased) on parandada püüdnud. Eesti keelde on esimene piibel ilmunud aastal — 1739.

Piibel ei räägi kolmainujumalast, vaid ainult ühest. Vanatestamendi usuline ilma-vaade on: Jerusalemma linn ühes Kanaani maaga on maailma keskpaik, mille ümber kõik teised maad ja rahvad asuvad. Terve maailma rajade laius ulatus Moosese teaduse järele vaevalt 3000 kilomeetrit. Jahve, jumal on maailma 6 päevaga loonud ja teda üheks laiaks nurmetaoliseks tasandikuks teinud, mida suured mered ja maad täidavad. Seda maapäälset ilma on tema inimestele eluusemeks andnud. Selle maailma pinna all seisab sügavuse vesi, millest sügavuse allikad üles tulevad. Selle salamere põhja, ja kindla maa all on suur tühi pime ruum, mida „scheoliks” nimetatakse, kuhu kõik inimeste hinged pärast surma igavesse rahuusse hingama lähevad. (Nagu meie esivanemate „Maanala”) üle maapäälse ilma seisab kõrge kristall taevast, nagu kumer lagi üleval, mille pääl ülemveekogu, lume ja rahe hoiupaik seisab. Säält kõrgemal on teine taeva lagi, mille peal Jahve oma trooniga ja sõjaväega asub, kust tema kuninglikult terve maailma üle valitseb. Taevast alla ja üles — sõidab tema pikse-

pilvega. Alumise taeva küljes on luugid, milledest vihm, lumi ja rahe alla sadavad.

Inimene, hebreakeeles — adamh — muld, on kahest looduse asjast koos, — keha muldast, hing tuulest. Pärast surma läheb keha mulda, hing — tuulde. Ilmasurematu hingeelu seal pool hauda ei uskunud vanad hebrealased, kord läks ta scheooli, kord — tuulde.

Uues testamendis pole ka kolmainust, vaid see on sündinud ajajooksul, pärast Jeesuse surma. Esimestel ristiusulistel oli üks ainus Jumal, missugune usk kestis 325 aastat. Nimetatud aastal alles peeti ära kiriku kantsiilium Nikeä linnas, kreekas, kus Jeesus Jumala pojaks tunnistati. See kahe Jumala kultuur kestis 56 aastat ja alles 381 aastal pärast Kristust tunnistas Konstantinoopoli kantsiilium Püha Vaimu kolmandaks, missugune õpetus Rooma keisri Theodoosius I käsul ja riigivõimul usutunnistuseks seati. Nõnda sai siis Jumal-isa, kui maailma looja, Jeesus, kui maailmalunastaja, — ja Püha Vaim, kui kiriku usule kutsuja ja pühitseja.

Tähepanu väärt on see, et ka kõikidel endistel haritud rahvastel vanalajal olid omad kolmainsad pääjumalad. Meil, eestlastel — Taara, Uku ja Vanemuine; Babyloonlastel — Anu, Bel ja Ed; Egyptlastel — Osiris, Isis ja Horus; Kreeklastel kolm venda Zeus, Poseidon ja Pluto; India hindudel — Brahma, Wischnau ja Siwa j. n. e.

Kõik usud on rahvaste filosoofia, millele sellekohased ilmavaated on kasvanud ja kasvatanud, nende eluviise ja sisemist kõlblust juhtides. Peaaegu ilma erandita on aga kõikide uskude preestrid, õpetajad ilmalikkude valitsejate tööriistaks olnud, et oma alamaid sõnakuulelikkudeks, ja kannatlikkudeks loomadeks muuta usuaate kulul. Ristiusu esindaja, Rooma paavst Gregorius 5 ületas kõiki sellega, et tahtis enesele kiskuda tervet maailma valitsemist, mida mäletame Saksamaa ajaloost Hendrik 3. ja 4. lugudest. Seesama keelas ka ära preestri seisuse abiellumise, peites omad isiklikud poliitilised huvid usulise ilmavaate mantli alla.

Meie ristiusk kuulub sellesse filosoofilisesse ilmavaatesse, mida nimetame „pessimismiks,” kurvameelsuseks, kõik on patt, ja terve maailm on hädaorg ja ohkamise paik, kust ükskord surma läbi pääseme ja taeva, ehk põrgu satume. Ei ole aga Jeesus millaski sarnast hirmulugu jutustanud,

küll aga trööstinud õnnetuid, eelistanud vaeseid rikastele, aitanud ja armastanud langenuid naisi ja mehi, häbistanud silmakirja teenreid ja kutsunud inimesi õigluse teele, mis kõikidele üks on, kui nad armastavad ligimest, nagu iseennast, tuues illusama näituse, öeldes: armastage üksteist nii, nagu Mina Teid olen armastanud!

Ja meie? Kas teeme nõnda? Mitte põrmugi!

Millest see siis on tingitud, et meie seda ei tee ja ei tahagi teha, kunas omame nime „ristiinimesed,” s. o. Jeesuse õpetuse järelkäijad? Ma usun, et meie ei tee seda sellepärast, et ei saa teha — ei oska, sest meid pole selleks õpetatud, pole kasvatatud. Meid on õpetatud üht teist usku pidama, nimelt: kulda austama. Me oleme tänapäev sama suguses seisukorras, nagu juudid Sinai mäe jalal oma Moosest oodates ja tantsime ümber igasuguse kultvasika, mida keegi juhulik tänapäeva Aaron meie valmistab!

Meil puuduvad ilmavaated, mis meie selgeks suudaksid teha, et kuld, kui ka paberi uputus, kumbki neist pole aade ega elusih, vaid ainult abinõu meie elusih poole jõudmiseks. Meie ei oska otsida väärtusi, ega neid austada, olles enam kui eksi teel, arvates et väliste väärtuste lihtne mõõt raha ongi see otsitav väärtus ise! Kas ei näe meie praeguses kurvas ilmakorras, mis juba aastaid kestab ja miljonitele inimestele elamise võimatu raskeks teeb, kuhu meie tark ja kõrgesti haritud rahva põlv on jõudnud! Kas pole mõne riigi kulla ahnitsemise isu teda sarnase paradoksi ette seadnud, et palju kulda on niisama halb, nagu vähe kulda, nagu seda nüüdne rikkas P. Ameerika otse oma ihusilmaga näha võib, mille kohta aga suured finants-ilma teadlased enam kiidu laule laulsid, ja nüüd omi teooriaid punase tindiga ümber värvivad.

... Ja samal ajal põletavad riigid omi väärtusi, nagu: Brasiilia põletab juba aastaid kohvi, Austraalia ja Kanada — nisu, Argentiina koguniste — liha, omil ohvri altaritel — kas ehk Jumalate lepitamiseks!!

Uteldakse lihtsalt — meil on kriis. Misugune kriis, küsivad kõik ja imestavad, et ühed põletavad leiba ja praevad liha, — kuna miljonitel pole korralikku elamisvõimlust sel ajal, kui saadustest on üleproduktiioon — neid on rohkem kui tarvitajaid.

Viimastel jookseb suu vett, kuid puudub ostu jõud, puudub selleks see kuulus raha.

Teised omi asju ei põleta veel teevad korralikumalt: las kaup seisab, ja ka vabrik

seisab, soovitavat kõrget kasu ei saa, — küll riik toidab töötä töölisel, andes miljonitele „hädabi-töid”.

Uksikuid on igal alal ilmas, nii ka töösturite seas, ja see üksik praeguse aja mees on kui hele Siirius teiste tumedate plekkide keskel tööstuse taeva tahmasel võlvil — Hendrik Ford — kes töötab, vähemalt püüab töötada peaaegu endiselt, hoolitseb oma tööliste eest ja avab omad elarved järgmiste aastate pääle ikka suuremad, ja vist ei näe undki sellest, et peaks autosid põletama hakkama! Tema teab mida teeb, tema usub oma sihtidesse.

Kui sellele ilmatöösturile osaltki järgneksid teised, ja nende hulgas mõned pankurid, Pierpont Morganid, Rockefellerid, vennad Rotschildid j. n. e. mis poleks võimatu, et 48 tunni pärast hakkaks elu ummik avanema, tuues värskendavat õhku koppinud korterisse ja haigeks jäänud riikide organismi. Nendele tasuks oleks inimsoo suurim tänu ja miljonite süütute laste taeva poole tõstetud õrnad käekesed, mis miljon kordi ületaks nende kulla keldrid, kallid kivid ja väärtuslikud kollektsioonid. Selleks kõigeks on aga tarvis ilmavaateid, ja sügavamaid elust arusaamise mõtteid, kui seda praegu nendel on, kes meeeldi omade jämedate kasude otstarbel elu kinni hoiavad.

Aetakse terve süü ilmasõja peale, kuid, kui tema tagajärjed nii valusad ja rasked olid, miks siis needsamad inimesed sellest midagi õppinud pole, ja enne, kui vanad häavad paraneda suudaksid, juba uusi ja hullemaid valmistatakse lööma.?

Pole õige. Ilmasõda ja tema raskused võtsid miljonitelt nende elu ja varandused, — kuid miljonid teenisid ka sellel kulul enestele suuri varandusi, need praeguse aja kuulsad „tõusikud”.

Ilmasõda lükkas vägevad omilt troonidelt, nagu Venemaal, kuid pani sada uut tsaari asemele.

Mitte majanduselu vapustused pole selles ainukesed süüdlased, et inimesed naljas on, sel ajal, kui nisuhunnikud põlevad — vaid vaimlise elupilkanepimedus ja vägevate magnaatide käte väljasirutamine uute ja rikkamate saakide järele, milleks neil vähematki kõlbist õigust ei peaks olema.

Mitte rahuliste paganate ja metsinimeste juurde ei peaks praegu missioonääri saatetama ristiusku laotama, — vaid nende juurde, kelledel südamed puuduvad ja liiguvad kui elavad surnukehad. (Järgneb).

Kooliharidus kodumaal.

Kui iseseisvus Eestile muud ei oleks andnud, kui ainult selle, mis on kätte saadud koolide ja üldse hariduse alal, siis oleks juba seega üksi tasutud kuhjaga kõik ohvrid, millega see iseseisvus saavutati.

Missugune siis on Eestis koolide korraldus ja selle tulemused?

Üldhariduse saamiseks on Eestis praegu olemas 6. klassiline algkool ja 5. klassiline keskkool. Viimasesse pääseb algkooli 4. klassi lõputunnistusega, keskkooli kõrgematesse klassidesse aga vastavate katsetega. Kõik algkoolid on ühetüübilised. Ei ole enam üksteisest erinevaid valla, kihelkonna, ministeeriumi ja linna algkooli. Selletõttu ongi mõeldav algkoolist otse edasisaamine keskkooli.

Koolikohustus algkoolis kestab kuni kursuse lõpetamiseni, või mittelõpetamise korral kuni 14 aasta vanuseni. Koolikohustus täidetakse võrdlemisi korralikult. Nii jäi 1932/33 õppeaastal koolikohuslikest lastest õpetuseta, 1,9% see on 2185 last ühes arvatud ka Põltsamaa, kus 9305 koolikohuslikust lapsest jäi ilma koolita 652 last, see on 7%. Kuid ka neistki ei jää mitte kõik päris ilma koolita: on kas juba õppinud ja ära jäänud või lähevad veel hiljem kooli.

Selletõttu on ka noorpõlv peaaegu eranditult kirjaoskav. Kogu rahvast oli 1922 aastal kirjaoskamatuid 10-aastaste ja vanemate seas 10,9%, aga 1934 aastal oli see arv ainult 6%, missugust protsenti aitavad veel alles hoida peaaesjalikult naisraugad.

Märgime veel, et 1933/34 õppeaastal oli Eestis 1246 algkooli 3398 klassikomplektiga ja 113273 õpilasega.

Keskkool praegusel kujul, oma 5-aastase kursusega, on praegu üldhariduse lõpuosa, kust edasiminejad peavad endid mõne spetsialideedi peale valmiastama. Nii saab keskkooli lõpetaja edasi minna kolmeaastasest gymnasiumi, mille lõpetajad pääsevad ülikooli. Niisama avaneb keskkooli lõpetajatele tee mitmesse kutsekoolidesse. Kuid paljudesse kutsekoolidesse pääsevad juba algkooli lõpetajad.

1933/34 õppeaastal oli Eestis 66 keskkooli (ühes gymnasiumiga) 395 klassi ja 11509 õpilasega,

Tervel iseseisvuse ajal on keskkoolide

kaudu omandanud küpsustunnistused umbes 27000 noort. 1934 a. rahvalugemise andmetel on Eestis keskharidusega kodanikke 4,5% kogu Eesti vabariigis olevast rahvast.

Koolimajade poolest teame kõik kui viletsal seisukorral oli Vene valitsuse ajal Eesti kool. Iseseisvuse ajal on selles küsimuses, iseäranis maal, palju tehtud. Selleks aitas palju kaasa koolimajade ehitusfondi seadus. Ehitusfondist antakse pikaajalist laenu koolimajade ehitamiseks, ümberehitamiseks või ostmiseks. Palju koolimaju on saadud maal endiste mõisate herrastemajade ümberehitamise teel. Kuni 1933 aastani on nii ehitatud või ümberehitatud 306 algkooli maja. Pääle selle on ehitatud veel 7 kutsekooli maja ja 22 keskkoolimaja. Nii on 15. iseseisvuse aastaga maa 335 koolimaja poolest rikkamaks saanud.

Kutseharidus on Eestis iseäranis edenenud. Kõik teame, et Vene ajal meile ülivähe kutsekooli oli. Kes vähegi jõudis, püüdis last keskkooli saata ja selle lõpetamise järele ülikooli. Iseseisvuse algaastal liikus elu enam-vähem samas sihis. Ning siis tõusis hädakisa harilaste üldproduktiooni üle. Saadi aru, et Eestis, nagu juba terves ilmas, peab juba koolis praktilise elukutse vastu valmistama. Ning nii hakati kutsekooli avama. 1922-23 õppeaastal oli Eestis 19 mitmesugust kutsekooli 997 õpilasega, 1933-34 õppeaastal aga juba 55 kutsekooli 5040 õpilasega, peale selle veel põllumajanduslikud koolid. Need on järgmised: Tallinna tehnikum, kunstõpetuskool Tallinnas, Tallinna ja Tartu pedagoogiumid (seminarid) 2 merekooli, 1 laevamehanikute kool, 1 kalanduskool, 1 kaevanduskool, 2 tööstuskooli, 7 tööstusõpilaskooli, 4 õppetöökoda, 5 kaubanduskooli, 1 ühistegelestekool, 12 naiskutsekooli, 2 vaimulikkuse seminari. Peale selle töötavad mitmed perioodilised kutsehariduslikud kursused. Põllutöeministriale alluvad järgmised koolid: Aleksandri (Olustvere) ja Põhja-Eesti põllutöö keskkool Jänedal, 2 põllutöökooli 2-aastase kursusega, 3 põllutöökooli 1-aastase kursusega, 2 kontrollassistendidekooli, 2 karjapidajate kooli, 1 piimanduskool, 1 metsakool, 1 aiamaajanduskool, 1 sookultuuri ja maaparanduskool ja 8 kodumajanduskooli.

Juba hakkab arusaamine tekkima, et kooli ei tule mitte selleks saata, et kasvatada lastest peenikesi herrasid ja preiliseid, vaid nendele tuleb kätte õpetada tööharu, millega ennast

elatada. Juba hakkab ka see arusaamine arenema, et töö, ja ka just kehaline töö, pole häbiasi ja, et haritud inimene igalpool saab jääda haritud inimeseks.

„Uus Kodu” teated

„UUS KODU” Jaani õhtu.

„Uus Kodu” Jaanipäeva pidustused São Paulos on saanud traditsioonilisteks pidudeks, millest sinne eesti pere ikka hoogsalt osa võtab. Kuid seekord oli inimesi kokku tulnud erakorraliselt rohkesti, ja pidu tuju näis algusest lõpuni olevat kõige parem. Olid aga ka

Conchitases õige trehvvav, rääkimata herra Lindbergist kui ilulugejast. Korda läinuks tuleb pidada ka mõlema näidendi ettekannet, olgugi et märgata oli osade nõrka tundmist, mida sugugi imestada ei tule, kuna ju ühed ja needsamad tegelased terves eeskavas nii

Jüri Viinamägi laulukooriga

pidu tegelased teinud kõik, et eeskava oleks sisukas ja mitmekesine, mille ettekandmine kestis üle kesköö.

Ettenähtud programmis oli kaks väikest näidendit, pikem revüü laadiline ettekanne ja ballett--hulk tööd ja vaeva, mis aga peo nii mitmekesiseks ja kaasakiskuvaks tegi, et kauaks meelde jääb.

Uks asi, mis ettekannetes vist küll kõigile silma torkas, oli see, et elavamad, loomulikud ja kaasakiskuvad olid need palad, kus tegelased rohkesti oma algatust, leidlikkust ja hoogu said tarvitada, nimelt revüü osades. Nii olid näiteks, herra Maaros ja pr. Pensa oma balleti karrikatuuris päris head, niisama ka Andersoni kuju laulja

paljudes osades pidid esinema.

Kuid osa, mis kõiki vististe täielikult rahuldas ja millest õrn-armsas pilt veel praegugi silmis heljub, oli laste ballett. Herra Lindberg on tänuväärt töö teinud, sest plika-kesi lühikese ajaga panna tantsima „Jäneste balleti” ehk „Hollandi tantsu” või „Tarrantellat” ehk juba keerulisemat oma ensambelilt „Valsi” — see tarvitab armastust töö vastu, asjatundmist ja visadust. Kõik ettekanded olid täis lapselikku õrna graatsiat ja armastust.

Pidusse oli põimitud osa, mis küll ei olnud seotud Jaani õhtuga, küll aga seltsiga ja siinse Eesti kolooniga ja nimelt „Uus Kodu” auulikme, Leedu konsuli Petras Ma-

ciulise lahkumine Brasiliast ja jumalagajätt ning teadaanne, et Eesti aukonsul Finn B. Arnesen on Eesti valitsuse poolt saanud ametikõrgendust. Mis laadi see ametikõrgendus on, jäi esialgul teadmataks. Rääkisid, sel puhul mõlemad konsulid ja seltsi poolt herrad Uint ja Kartau. Lahkuv Leedu konsul, kellest siinsel Eesti seltskonnal hea mälestus jääb, tema osavõtu ja vastutulelikkuse pärast meie vastu, lubas ikka, ka Leedu välisministeeriumis edasitöötades, Eestile sõbraks jääda ja kindlasti äraõppida ka eesti keele, kuna Eesti konsul teda koloonia nimel alalise sõbraliku abi eest tänas, alla kriipsutades Leedu konsuli tegevust tema kaasmaalaste heaks: koolide asutamisel ja kiriku ehitamisel, ikka kõiki isalikult kaasa kutsudes töötama ühiskonna heaks.

Sellele järgnes erakorraline osa: Euroopast siia sõitnud laulja Jüri Viinamäe kõne ja kaks laulu, mida ta kuulajate nõudmisel pidi kordama. Omas lühikeses kõnes rõhutas hr. Viinamägi, et igaüks võib oma kodumaad

ka võersil kaasas kanda, kelle heaks igaüks ka võersil kasulik saab olla. Pidagu igaüks oma igapäevaste murede hulgas ka muret oma isamaa eest. Arme unustame teda! Mure oma isamaa eest võib teha tugevaks ka väetimad. Olgu meie isamaa meie jõud ka võersil. Ei saa siinkohal ütle mata jätta, et lugupeetud baritonil on häält ja hääle kooli, millega palju võib teha.

Ja lõpuks nägime veel, kuidas seltsi koor meistri käes nagu uueks muutub, kuidas kustkilt uus, nägematu hoog ja jõud ilmub ja koor nii laulab, et süda kõigil kaasa helisema hakkab. Seltsi laulukoor laulis hr. J. Viinamäe juhatusel paar laulu, ning külaline tõi koorist kindlal käel need hääled välja, mida ei aimanud seal olevatki. Muidugi teab asjatundja, et oma alaline juht kooriga enne hulk püsivat tööd oli teinud, sest ilma selleta ei tee ükski meister midagi.

Pidu peab kõigiti õnnestunuks tunnistama, puudusid ainult jaanituled.

Piduline

Jüri Viinamäe kontsert „Uus Kodu” saalis São Paulos.

Harva, oh kui harva saame kuulda siin omal uuel kodumaal, head muusikat, millega nii midmedki meie seast teatava piirini endistel aegadel on harjunud. Õigus, viimastel aastatel on ka siin käinud suuri kuntsnikke, nagu Mischa Elmann ehk Joscha Heivets, kuid neid ei saa kuulda keegi meie seast, sest pääsmed maksavad neil kontsertidel 40-60 milli. Ning kui päratu vaese, olen ma ennast isiklikult, ja vist küll paljudki ühes minuga tunnud hea kontserdi, hea ooperi, hea koori laulu puudusel, mis on ometi olnud parem osa meie nüüd vaese ja jänuneva hinge elust. Peame leppima grammafoni, või mürava raadio surrogaadilise muusikaga, mis ainult kakub ja erutab meie mineviku mälestusi.

Kuid viimaks ometi saime kuulda päris muusikat, kuntsniku otsekohesel ettekandel. Eesti bariton Jüri Viinamägi oli tulnud meid Brasiliast külastama ning andis laupäeval 6. juulil São Paulos oma esimese kontserdi. Ma ütlen meelega esimese, sest olen kindlas lootuses, ja minuga ühes vist küll kõik Eesti sinne koloonia, et see esimene kontsert ei jää viimaseks.

Jüri Viinamäe nime ja teateid tema tööst ja laulust oleme lugenud küll „Meie Ko-

du” ja „Välis-Eesti Almanaki” veergudelt. Kuid ei teadnud midagi arvata tema laulu võimetest. Nüüd teame. Sest kuulsime. Ja vististe ei ole kedagi, kelles ei oleks laulu kuulates hinges kaasa laulunud mitmedki helinad, igatsus ja mälestuste õrn muusika, meie lapsepõlvest, kui isamaast, kurvastustest ja lootustest. Vist olid küll meelega programmi võetud peaaesjalikult kurvad ja unistavad palad, nagu „Isamaa ilu hoieldes” „Uks pisar veereb”, siis Saksa keelsed pool vaimulikud ja vaimulikud laulud „Still halt’ still”, „Brich entzvei mein armes Herze”, „Jesus unser Trost und Leben”, siis Venekeelsed „Notsnõie golossa”, „Vetchernõi svon”, „Sredi dolinõi” ehk viimaks „Uksinda, üksinda”, kus hääle voolab pikaldaselt ja sulavalt, rõhutades ja eraldades forte, piano ja iseäranis pianissimodega ning terava diktsiooniga üksikuid muusika fraase. Oleks õige huvitav kuulda laulja draamatilise väljendamise toone tema loodetavas teises kontserdis, millest küll vist ükski São Paulo eestlane eemale ei jää.

Lauljal on meeldivakõlaline ja Saksa täp ses koolis hästi välja arendatud hääle ja selge diktsioon.

Kuid meie meelepärane ülesanne on siinkohal eriti allakriipsutada seda silmatorkavat sidet, mis ühendas lauljat ja kuulajaid ja mida vististe igaüks tundis. Kas on meie publik ühelgi ettekandel nii vaikselt, peaaegu hinge kinnipidades kuulanud. Tahaks nii väga, et ka edaspidi meie kuulajad sellele kultuurilisele ülespidamisele truuks jääksid ja ka võeraid, kes keeleliselt kõike ei mõista, manitseksid vaikselt kuulama ja kuulata tahtjaid mitte segada. Ka oli nii lahe ja rahuldav pidu saalis viibida puhtas õhus, kuna meie hariilikkudel pidudel paljud pidulised arvavad endid kabarees olevat, ja suits laias kaares lae poole tõuseb ning jutukõmin kuulamist segab.

Kui kahju, et ei saa meie pidu saali lage kõrgemale tõsta ja klaveril oma saatjat kaastöele tuua! Kui palju võidaksid me laulud ja muud ettekanded! Klaveril saatis meile juba tuntud maestro Perfetti küllaldase innuga. Kuid palju rohkem oleks saanud

ta anda, kui oleks tunnud laulude muusika sisu ja võinud nende sisaldava tundeilmaga kaasa elada.

Kuid kõigest sellest hoolimata oli see meie esimene kontsert, kus laul puhta ja köitva kunstina meid unustama pani elu igapäevsust. Ei oldud siis ka kitsi kiitustega ning paluti hoogsalt lisa, millega ka kontsertant omaltpoolt kitsi ei olnud. Lauljale anti ilus lillekorv.

Lõpuks pidas herra Viinamägi, oma harjunud pruugi järele, lühikese kõne, milles kutsus kõiki eestlasi kogunema seltsi juure et rahvustunne ei kaoks ja eestlased oma isamaale võeraks ei jääks. Teravalt piitsutas ta neid eestlasi, kes seltsist isikute pärast eemale jäävad, sest mitte isikute pärast ei pea me ühte hoidma, vaid ideede, oma isamaa pärast.

Oli ilusamaid õhtuid, mis meile siin osaks saanud. Ärgu jäägu ta viimaseks.

Piduline

Joh. Lindbergi ajutine lahkumine São Paulost.

Koosviibimisest osavõtjad

30. juunil lahkus São Paulost seltsi vanim ja agaraim tegelane Joh. Lindberg, et alata tööd Rio de Janeiros, teater Municipalis, kuhu teda algavaks hooajaks balleti juhtivaks jõuks kutsuti. Joh. Lindberg on

parimaid tantsitaare siin Brasiilias ja kindlasti ka kogu L.-Ameerikas. Kuid ikka on ta jäänud eestlaseks, kes oma kodumaad ja rahvast armastab, oma rahvust ei salga, vaid igal võimalusel püüab Eesti nimele au teha.

Elukutselt tantsitarina on Joh. Lindberg sunnitud tihti reisima. Nii on tema São Paulos viibimine alati lühikest aega, kuid selle peale vaatamata on ta alati suutnud meie seltsi heaks midagi pakkuda. Viimasel siin viibimisel töötas hr. Lindberg väsimatult seltsi pidude heaks, luues uut ja pakkudes ilusat. Tema „Aguli laulik” — 3. vaat. operetti, mis kõigiti kordaläinuks tuleb pida, nii sisu kui lavastuse suhtes, muidugi arvestades olukordadega millistes ta ettekanti Teine tähelpanu vääriv hr. Lindbergi algatus seltsi juures on balet-grupi loomine, millest huviga meie naispere kinni hakkas. Kahjuks tuli aga hr. Lindbergi lahkumine liigagi vara ja seega sai katkestatud grupi tegevus. Kuid loodetavasti ei lähe mitte kaua aega, kui jällegi leiame oma sõbra endi

keskel, et alustud tööd edasi viia ja sellega meie seltskonnale mõndagi huvitavat ja kummitähtsust pakkuda.

Lahkumise õhtul olid Johan Lindbergi ligemad sõbrad korraldanud seltsi ruumides lahkujale auks sõbraliku koosviibimise, kus üheskoos mälestati tehtud tööd ja võidetuid raskusi ja kus lahkujale töö väärtust ja head tahtmist esile toodi, millele hr. Lindberg temale omase tagasihoidlikkusega vastu vaidles.

Laulupidule sõidu korraldava toimekonna esimees, pidades lühikese kõne ja lahkujale hääd edu ja õnne soovides, andis üle pisikese kingituse heaks mälestuseks. Ka seltsi nimel tänas lahkujat seltsi esimees. Lõbus ja südamluk koosviibimine kestis hiliseni.

E.

Väliseestlaste kaitseväeteenistuse kohuseid

„Välis-Eesti Almanaki” teadete järele alluvad kaitseväeteenistuse kohustele kõik Eesti Vabariigi kodanikud ühesugustel alustel, vaatamata sellele, kas nad elavad — kas välismaal või kodumaal. Sellepärast:

1) neid väliseestlasi, kes ilma mõjuva põhjuseta õigel ajal ei ole täitnud oma kaitseväeteenistuse kohuseid, kodumaale tulles ootab samasugune saatatus, nagu kõiki teisi nimetatud kohuseid mittetäitnud isikuid, s. o. nad võetakse vastutusele kaitseväeteenistuse kohuse rikkumise eest.

Tähtajal mitteilmumise seaduslikkudeks põhjusteks loetakse (kui nad tõendatud on):

kutsealuse raske haigus,

kutsealuse vahiall olemine ja

kõrvaldamatud või looduslikud takistused või õnnetujuhtumid äraoleku eel (nagu tuli-kahi, ühenduse puudus).

Tõendused peavad olema kinnitatud meie diplomaatliku esindaja või konsuli poolt.

2) karistus tähtajal mitteilmunutele võib olla mitmesugune — rahatrahvist kuni 3-aastase vangistuseni vangimajas — ja on sellest, milles isik süüdi mõistetakse ja kui kaua isik oma kohustest kõrvale hoidis. Nii näiteks, kui isik ei ole tähtajal lasknud ennast

kanda kutsealuste nimekirja, siis on karistusena ette nähtud raha trahv kuni 100 kroonini, kui aga nimekirja kantud isik ei ole tähtajal teenistusse ilmunud, siis koheldakse teda kui omavoliliselt lahkujat, ja mida kauem ta on ära olnud, seda suurem on ka karistus.

3) kaitseväeteenistuse kohust täidavad kõik kodanikud ühesugustel alustel.

4) välismaal elamine ei avalda mingisugust mõju teenistuse kestvusele: sündaja kestvus mis 11-18 kuud, on vaid sellest, missugusesse väeliiki isik teenima satub, näiteks: jalaväes on teenistuse kestvus 11 kuud, mereväes — 18 kuud.

5) kaitseväeteenistuse kohustest üldse keegi vabastatud ei ole kuni 55. eluaastani, ainult tervislikkudel põhjustel kõlbmatuid vabastab kaitseväeteenistuse komisjon.

Need kodanikud, kes on alla 30 aastat vanad, määratakse sündaja teenima, need kes on 30-aastased ja vanemad — arvatakse tagavara väkke ilma sündaja teenimata, see aga ei vabasta vastutusele võtmisest. Pärast 55-aastaseks saamist isik vabaneb kaitseväeteenistuse kohustest ja ka vastutusest.

KODUMAA TEATED

Rahva kultuur ja haridusnõukogu avaldas soovi, et meil võetaks tarvitusele antiikva (ladina) kiri.

Nüüd on Rahvustlaste Klubi pööranud märgukirjaga peaministri asetäitja K. Eenpalu poole, et õpperaamatud trükitaks antiikva-kirjas. Kuuldavasti haridusminister teeb korralduse, et kõik uued õpperaamatud — eelolevaks kooliaastaks — ilmuksid antiikva-kirjas. Raamatud, mille trükkimine praegu käimas, võivad ilmuda fraktuur-kirjas.

Mõnelt poolt on soovitatavaks ja tarvilikuks peetud, et ajalehed lähleksid üle antiikva-kirja kasutamisele. Selle teoksaamine on esialgul küll võimatu, kuna vanemale põlvele „uus“ — ladina-kiri osutub väga raskelt loetavaks.

* * *

28. juunil sõitsid Tallinnast külla Riia eestlastele Välis-Eesti ühingu 17 liiget. Riias peetakse kolme Balti riigi väliseestlaste kongress, millest peale Eesti ja Läti eestlaste võtavad osa ka Leedu eestlased. Riiaast saabuvad Välis-Eesti ühingu liikmed tagasi teisipäevaks.

* * *

Ulemaaliste näituste ehk messide korraldajad peavad suuremaid näitusi ehk messe teatava vaheaegade järele. Balti riikides on kokku lepitud et iga, aasta peetakse selline ainult ühes riigis. Möödunud aastal peeti see Tallinnas, Peetri tehaste ruumes.

Tänavu on järjekord Soomes, kus peetakse Helsingis mess 5-13 oktoobrini. Mess peetakse esmakordselt äsjavalminud hiiglahoones, mis ehitatud kõige uuemate ja moodsamate nõuetele vastavalt põrandapinnaga üle 8000 ruutmeetri.

* * *

Riigivanema otsusega 26. juunil 1935. kinnitati prof. Juhan Aavik Tallinna konservatooriumi direktoriks, arvates 1. augustist s. a.

Kunsti sihtkapitali valitsus on otsustanud korraldada suvekuudeks Tallinnas permanentse kunstinäituse, mille eesmärgiks oleks Eesti loomingu tutvustamine sisemaalistel ekskursioonidele ja Tallinnat külastavatele turistidele. Näitusele võetavad tööd vaatab läbi vastav zhürii, mille kutsus kokku esinduskogu juhatus.

Kavatsevatele näitusele ei taheta koondada ainult värskemaid ja viimaseaja loomingu, vaid ka vanemaid töid, mis annaksid ülevaate ka meie loomingu varajasemast ajajärgust.

* * *

Möödunud võidupüha ja jaanipäeva kuumadele ilmadele järgnesid pea üle maa rasked vihmasajud, mis koos äiksega tegid kohutavat kahju. Wirumaa sai rängalt kannatada tormikahjude all. Pikne purustas ja süütas elumaju ning tappis loomi. Viljapõllud said raskesti kannatada. Ka Järvamaal ja Tartumaal tekitas pikne rohkesti tuleõnnetusi. Äike tegi veel suurt hävitustööd Põhja Võrumaal, kus Peri vallas löi välk surnuks Veriora valla taluperemehe Joh. Roosi ja vigastas nelja inimest.

* * *

Harjuväravamäel alustati uue kõlakoja ehitustööga. Kõlakoda ehitakse senisest suuremana ja püstitakse ovaalkujulise paviljonina. Etteulatav osa kõlakojast tuleb lahine, tagakülge ehitakse aga klaasseinad. Alusmüüri panemine uuel kõlakojal on juba lõpetatud ning algavad puutööd. Kõlakoda valmib täies ulatuses umbes kuu aja pärast, juuli lõpuks.

* * *

1. juulil täitus 50 aastat meie muusikaajakirjanduse sünnist. Nimelt hakkas 1. juulil 1885. aastal ilmuma esimene Eesti muusikaajakiri „Laulu ja mängu leht“, mille väljaandmist alustas eesti rahvusliku muusikakultuuri rajaja ja edendaja dr. K. A. Hermann (sünd. 1851. a., suri 1908.).

A O M O V E L H E I R O

Äri asutatud a. 1900

OSTAB JA MÜÜB

Mööblid, sissesääded, letid, klaverid,
voodishirmid, kirjutusmasinad, arve-
-- masinad, rahakapid jne., jne. --

MOYSES HAKIM

Praça da Sé 12-A e 86
Kõnetraat 2-3477
São Paulo

São Paulo Eesti Abiandmise ja Hariduse Selts „UUS KODU”
Korraldab

laupäeval 24. augustil s. a. kell 9 õhtul omas ruumes rua Conde de
Sarzedas, 170; suurejoonelise

Peoõhtu

oma 7. aastapäeva pühitsemiseks, millest palub kõiki seltsiliikmeid ja
eestlasi osavõtma tulla.

EESKAVA:

Kutsumata

M. Maeterlinck. Kurbmäng ühes vaatuses

Tuli välja...pavão

Naljamäng ühes vaatuses. João Pinho. Eestistanud A. Lepikson

Näitejuht A. Lepikson.

II

Segakoori ettekanded

Enne ja nüüd.

Tõnni pulmad (Tuljak)

Tuksuv süda

Sääl kord kasvab kaunis kodu

K. Hermann

F. Karlson

A. Läte

M. Lüdig

Juhatab. Jüri Viinamägi

Nalja ettekanded.

„Uus Kodu” aastase tegevuse aruanne
läbi Maarosi prillide

Karl Dokroos

Soolo ettekanded

Minu kodu

Oh laulgem kõik võidust!..

Ei prohvet mal..

Hildach

* * *

Rahmaninoff

Bariton Jüri Viinamägi

Klaveril maestro Tobia Perfetti

— Lõpuks tants —

Tegev toimetaja: Juhan Kartau

Talituse juht: Karl Maaros

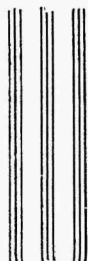
Toimetus: Ilmar Toop ja Ed. Kalju

Kirjastus-osak. juhatus: Ed. Anderson, Jaan Bauer ja Jakob Siigus

Atelier

Mme. Clara

Valmistab kõige-
paremini, kleite,
mantleid ja kos-
túume, viimaste
moodide järele.

Rua Belia Cintra, 114
São Paulo

SUITSETAJAD!

Hääd, maitsevat ja odavat suitsu, mis ei tee kahju hingamise elundele, saab ainult see, kes tarvitab hülsidega paberosse, varustatud nikotiini filtreeri-va vatiga.

Paberossid võib igaüks oma maitsekohasest tubakast ise valmistada, sellekohase masinaga, mis maksab ainult 1\$000 ; hülsid — 100 tükki — 600 reisi; 1000 tk. — 4\$500. Sisemaale — 1000 tk. — 6\$000. Suitsupaber "Paris", 100 raamatut — 12\$000.

Nõudke külmade jookide joomiseks meie puhastatud ölekõrsi, mis hoiavad hambaid külma joogi hävitavast mõjust.

Sellega hoiate kokku hamba ravitsemiskulud.

CASA GENNY

Rua São Caetano, 208 - S Paulo

ÄRGE UNUSTAGE KÜLASTADA
SÃO PAULO EESTI SELTS

„UUS KODU”

EINELAUDA

MAITSEVAD LÕUNA- JA ÕHTUSÖÖGID.

TEENIMINE KORRALIK
PIDUDE AJAL SUUREPÄRALISED KÜLMAD JA SOOJAD
SUUPISTED.

RUUMID UUESTI REMONTEERITUD.

Austusega:

MARGARETHE KALJU

Saksa päevapildi tööstus

Asutatud 1890. a.

“BERNARDO”

ARTHUR SCHMIDT

Kõige parem ja peenem
töö päevapildistuse alal

Suurendus heledas või
t u m e d a s toonis, õli-ja
pastelivärves

Valmistakse tellija soovil
koduseid pildistusi

REPRODUCEERIMINE

Rua São Caetano, 111 (ant. 103)
SÃO PAULO

EHITUSKIVID

MAKSUTA

Maade müük järelmaksuga ilma sissemaksuta 9\$000, 11\$000, 12\$000
kuni 20\$000 kuumaksuga

Müük järgmistes Villades: Villa Mazzei; Villa Nova Mazzei; Villa Nilo; Villa Nelson; Villa Milton; Villa Léo; Villa Victorio ja Villa Ede. Nimetatud Villad asuvad kõik Tramway Cantateira läheduses (Ramal de Guarulhos) Kõikjal Auto-omnibusi ühendus (Väljasõidu koht Largo Paysandú) Nimetatud Villades on: elekter, koolid, aptekid, j. n. e.

Uksikasjalisi informatsioone saab

“ESCRITORIO MAZZEI”

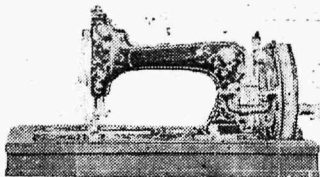
RUA 11 DE AGOSTO N. 5 sobr.

ehk Avenida Mazzei N.º 300 (Villa Mazzei jaama lähedal)

ANNAME 100\$000

sellele, kelle soovitusel müüme ühe lote

Kes tahab osta

*hädad ja
odavat,
peaaegu
uut,
pruugitud*

*Käsi- ehk jalaga
õmblusmasinat,
küllastagu pealadu*

Rua Conselheiro Ramalho, 274
Telefon 7-6191, Aveniida Briga-
deiro Luis Antonio nurgal.
Trammid: (nr. 3, 5, 30, 40, 47)
Paraiso, Aveniida ja Villa Cle-
mentino. Hinnad algades 80\$000

**Pakkimiskulud sisemaale
saatmiseks kannab äri.**

EMPRESA MARITIMA TRANSATLANTICA

Rua Benjamin Constant nr. 1 - 1. Andar
Praça da Sé nurgal - Kõnetr. 2-7485
SÃO PAULO

LAEVAPILETID

kõigisse sadamaisse

KUTSEKAARDID

sissemaksuga ja ilma

REISUPABERITE

muretsemine sisse- ja väljasõiduks

DEPOSIITARVETE

väljalunastamine

**Igasugune reisu- ja tolli-
korraldus**

ODAVAIMAD HINNAD

MAKSUKERGENDUS